

ELINA SAARINEN

Ruotsi on jo valinnut strategiakseen korvata tuontijätteillä fossiilisia polttoaineita kaukolämmön tuotannossaan. Seuraako Suomi Ruotsin mallia? Näillä näkymin ei.

Suomalaislainsäädännön naapurimaita tiukemmat linjaukset hidastavat yhteispohjoismaisten jätemarkkinoiden kasvua.

OULU TUO,
TURKU VIE

Osa Suomen uusien jätevoimaloiden energia-yhtiöistä ottaisi tarvittaessa poltettavakseen myös Suomen rajojen ulkopuolelta tuotua yhdyskuntajätettä, jotta ne saisivat polttokapasiteettinsa maksimikäyttöön.

Esimerkiksi Oulun Energian uuteen Laanilan ekovoimalaitokseen on jo tuotu paalattua yhdyskuntajätettä poltettavaksi Norjasta, tosin vasta pieniä määriä.

Toisaalta länsirannikolla Turussa toivottaisiin nykyistä väljempää luvitusta, jotta suomalaisjätteitä voitaisiin viedä poltettavaksi esimerkiksi Ruotsiin tai tulevaisuudessa Viroon.

Kuten sekalaisen yhdyskuntajätteen tuontia, myös laajamittaista vientiä on hidastanut se, että Suomessa lupien myöntämiselle on hyvin tiukat lupaehdot.

TAUSTALLA SAMA
EU-LAINSÄÄDÄNTÖ

Yhteispohjoismainen yhtiö Geminor pohjaa liiketoimintansa yhdyskuntajätteen vientiin ja tuontiin pohjoismaisten rajojen yli. Geminorin suomalainen yksikkö Gemifin aloitti toimintansa vuosi sitten.

Suomen myynnin johtaja **Ismo Hiltunen**

Gemifin

Turun-vientiä varten yhdyskuntajätteet oli paalattava laivaan. Turku on paalannut jätettä valmiiksi 10 000 tonnia. Määrälle etsitään nyt poltto-osoitetta joko Suomesta tai ulkomailta.

Yhdyskuntajätteestä tuskin tulee tuontija vientituote

Nykyisillä lupaeidoilla yhdyskuntajätteestä tuskin tulee Suomessa fossiilisia polttoaineita korvaava energiateollisuuden vienti- ja tuontituote.

kertoo, että Geminor-yhtiö tuo ja vie jätettä jo satoja tuhansia tonneja erityisesti Ruotsin ja Norjan välillä. Viime vuonna yhtiö liikutti rajojen yli yhteensä noin 420 000 tonnia jätteitä.

Hiltusen mukaan ympäristölupien saanti rajanylitykseen on huomattavasti yksinkertaisempaa Ruotsissa ja Norjassa kuin Suomessa, vaikka maiden jätelait pohjautuvat samaan jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevaan EU-lainsäädäntöön.

”Lakia tulkitaan Suomessa eri tavoin kuin Ruotsissa, missä jätettä pidetään erinomaisena polttoaineena”, Hiltunen huomauttaa.

”Suomessa rajanylitykseen vaaditaan paljon dokumentteja ja erityisehtojen toteutumista”, Hiltunen sanoo.

Geminor tavoittelee kuitenkin Suomessakin kymmenien tuhansien jätetonnien vuosiliiketoimintaa.

”Tavoitteena on päästä viemään Suomesta yhdyskuntajätettä pois poltettavaksi esimerkik-

si Ruotsiin ja toisaalta tuoda jätettä Suomen polttolaitoksiin. Yhtiömme tavoittelee yhteispohjoismaisia energijätemarkkinoita”, Hiltunen toteaa.

SUOMALAISPYKÄLÄT
ESTÄVÄT

Suomen ympäristökeskuksessa käsitellään keskitetysti jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevat lupa-asiat. SYKEN ylitarastaja **Kaija Rainio** torppaa idean yhteispohjoismaisista energijätemarkkinoista. Rainion mukaan jätelaki ja jätteensiirtoasetus eivät anna mahdollisuuksia sallia sekalaisen yhdyskuntajätteen vapaata vientiä ja tuontia.

Tämän estää Suomen tulkinta omavaraisuus- ja läheisyysperiaatteesta, mikä näkyy esimerkiksi jätelain pykälissä 109 ja 110.

”Nykyisen lainsäädännön perusteella ei ole mahdollista siirtää sekalaista yhdyskuntajätettä

Gemifin

Turun seudulla on pulaa yhdyskuntajätteen polttokapasiteetista. Turku olisi satamakaupunkina hyvien yhteyksien päässä naapurimaiden laitoksista.

Rainion mukaan jätteen siirtojen lupamenetely ei tule lähivuosina ainakaan väljenemään. Siirtojen ehtona on, että jätteesiirtoasetuksen ja jätelakimme pykälät täyttyvät.

”Aiemmin myönsimme sekalaiselle yhdyskuntajätteelle vientilupia, koska Suomessa ei ollut vielä riittävästi energiakäyttökapasiteettia. Nyt jätevoimaloita on rakentunut, joten tähän ei voi enää vedota”, Rainio sanoo.

Turun Seudun Jätehuolto toivoo, että lupa-

erien hyötykäytön syksyn aikana.

”Emme vielä tiedä, minne se menee poltettavaksi. Ouluun on pitkä matka. Jätevoimaloita löytyisi lähempääkin, Ruotsista ja ensi keväänä myös Tallinnasta”, pohtii Turun Seudun Jätehuollon toimitusjohtaja **Jukka Heikkilä**.

PYKÄLÄT PAKOTTAVAT PITKIIN KULJETUKSIIN

TSJ ei haluaisi viedä jätettä kaatopaikalle. Yhtiön hyötykäyttöprosentti on ollut maan huippua, 95 prosentin luokkaa. Yksi syy tähän on, että yhtiö sai kokeiluluvan viedä jätettä laivalla Ruotsiin poltettavaksi. Ruotsiin on paalattu yhteensä noin 15 000 tonnia jätettä.

Heikkilän mukaan kokeilulupa jätteen

vapaasti. Kierrätyspoltoaineen siirrot onnistuvat jo”, Rainio summaa.

Vaikka esimerkiksi kierrätyspoltoaineen vienti- ja tuontimarkkinat toimivat vapaamin, sekalaisen yhdyskuntajätteen tuonti ja vienti on Suomessa hyvin rajoitettua toimintaa.

Tuontia ja vientiä säädellään jätteesiirtoasetuksessa sekä uudessa jätelaissa, jossa sille on esitetty runsaasti ehtoja.

Sekalaista yhdyskuntajätettä saa siirtää hyödynnettäväksi toiseen maahan vain, jos Suomessa ei ole teknisiä tai taloudellisia edellytyksiä jätteen käsittelyyn tai laitoksia ei ole riittävästi. Jätelaissa sanotaan myös, että jäte olisi käsiteltävä kohdemaassa olennaisesti paremmin tai edullisemmin kuin Suomessa.

Siirron perusteeksi hyväksytään alueellinen yhteistyö Suomen, Ruotsin ja Norjan kuntien kesken, mutta tätä ehtoa on sovellettu lähinnä naapurikuntien jäteyhteistyöhön Haaparanta-Tornio-seudulla.

Pykälässä 109 kohdassa kolme mainitulla Suomen, Ruotsin ja Norjan kuntien alueellisella jäteyhteistyöllä tarkoitetaan Rainion mukaan yksiselitteisesti kuntia, ei markkinaehtoisia toimijoita.

”PERINTEISESTI RAJOITETTU”

Rainio myöntää, että Suomessa EU-lainsäädäntöä saatetaan tulkita Ruotsia tiukemmin. Hän näkee tämän johtuvan maiden erilaisesta energiapolitiikasta. Ruotsin kaukolämmön tuotanto perustuu sille, että maan voimalaitoksiin tuodaan jätettä.

”Suomessa jätteenpoltoa on perinteisesti rajoitettu. Sen sijaan on suosittu jätteen rinnakkaispoltoa”, Rainio sanoo.

Gemifin

Ruotsin ja Norjan välillä yhdyskuntajätettä siirretään satoja tuhansia tonneja vuosittain. Norjalaisjätettä on tuotu myös Suomeen poltettavaksi. Toisaalta jätettä on viety Suomesta Ruotsiin laivakuljetuksena.

viranomaisilta löytyisi kuitenkin ymmärrystä vientitarpeelle.

Turun seutu tarvitsee jostain polttokapasiteettia ensi vuonna noin 30 000 tonnille yhdyskuntajätettä. Turun seudun oma jätevoimalaitoshanke kariutui tai ainakin viivästyi hyvin pitkäksi aikaa, eikä Turun Seudun Jätehuollolla ole polttokelpoiselle jätteelle muuta osoitetta kuin vienti.

Tähän saakka TSJ on pärjännyt kuljettamalla jätettä esimerkiksi Kotkan hyötyvoimalaitokseen, jonne yhtiö vie tänä vuonna yhteensä 15 000 tonnia lajiteltua yhdyskuntajätettä.

Ensi vuonna Kotkan-suunta sulkeutuu, sillä Kotkan polttokapasiteetti täyttyy muista jätevirroista. Turun on siis etsittävä jätteelle muita poltto-osoitteita. Yhtiö on paalannut 10 000 tonnia jätettä varastoon. Se kilpailuttaa jäte-

vientiin heltisi viranomaisilta, koska tuolloin Suomessa ei yksinkertaisesti ollut vapaana riittävästi polttokapasiteettia.

Nyt uusia jätevoimaloita on avattu, joten luvan saanti jätteen viennille voi olla vaikeampaa. Lisäksi lupa heltiää vain vuodeksi kerrallaan, mikä vaikeuttaa pitkän tähtäimen toimintaa.

Heikkilä korostaa, että satamakaupunkina Turun sijainti olisi edullinen jätteen laivaukselle naapurimaahan. Kuljetusten ympäristömyötävyyden vaatimuskin täyttyisi, todennäköisesti jopa paremmin, kuin jos jätettä kuljetettaisiin maantietä pitkin yli 600 kilometriä kotimaan rajojen sisäpuolella.

Rainion mukaan omavaraisuus- ja läheisyysperiaatte saattavat velvoittaa, että jäte kuljetetaan mieluummin kaukana sijaitsevaan suomalaislaitokseen kuin lähempänä sijaitsevaan naapu-

rimaan voimalaitokseen.

”Ainoastaan, jos jätteen vienti rajan yli olisi huomattavasti edullisempaa, vientilupa voidaan myöntää, jos kotimaassa on riittävästi polttokapasiteettia”, Rainio arvelee.

Heikkilän mukaan vientiluvat tulisi ratkaista muilla kuin taloudellisilla perusteilla. Hän kuitenkin ymmärtää lupaviranomaisia, jotka tekevät parhaansa uuden jätelain soveltamisessa.

Rainion mukaan EU:n jätteen siirtoasetus ja sen kansallinen soveltaminen ovat monimutkainen säädöskokoelma, jonka tulkinta ei ole helppoa. Rainio ennakoii, että polttokapasiteetin riittävyyden arviointi käy jatkossa yhä vaikeammaksi, mutta viranomaiset pohjaavat lupapäätökset aiempaan kokemukseen. Viranomaisnäkökulmasta Rainio pitää hyvänä, että siirtoluvat myönnetään vain vuodeksi kerrallaan, jotta tilannetta voidaan tarkastella tapauskohtaisesti.

”Toimijat tietysti kärsivät, kun pitkän tähtäimen suunnitelmia ei voi tehdä.”

KAATOPAIKKAKIELTO MUUTTAA TILANNETTA

Jätehuoltoalan toimijat toivovat nyt, että viranomaiset ennakoisivat jätteen vienti- ja tuontiluvissa jo sitä tilannetta, mikä Suomeen todennäköisesti syntyy vuonna 2016, kun orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto astuu voimaan.

Norjassa vastaavanlainen bioperäisen jätteen kaatopaikkakielto tuli voimaan jo 2009. Sen

Sekalaisen yhdyskuntajätteen vientiä ja tuontia Suomen rajojen yli hankaloittaa suomalaisen jätelainsäädännön periaatetta erittäin tiukasti.

jälkeen Norjasta on viety lajiteltua yhdyskuntajätettä Ruotsiin energiahyötykäyttöön satoja tuhansia tonneja, sillä Norjassa ei ole riittävästi omaa laitosinfrastruktuuria kaukolämmön tuottamiseen energiajätteellä.

Jäte-energialla Ruotsi tuottaa kaukolämpöä ja sähköä. Tuontijäte korvaa fossiilisia polttoaineita ja jopa ydinvoimalla tuotettua energiaa.

Kun orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto astuu Suomessa voimaan vuonna 2016, aiemmin kaatopaikalle mennyttä jätettä ei voi enää

loppusijoittaa, vaan sille on keksittävä hyötykäyttötapa.

Turun Seudun Jätehuollon toimitusjohtaja Jukka Heikkilä uskoo, että kaikelle kaatopaikalta pois ohjautuvalle ja kierrätykseen kelpaamattomalle jätteelle ei vielä vuonna 2016 ole riittävästi kotimaista käsittely- ja polttokapasiteettia. Hän ennustaa, että jätettä on silloin pakon edessä saatava viedä rajan yli poltettavaksi.

”Silloin lupahakemuksia jätteen viennille tulee viranomaisille paljon, ja kun hakemusten

TÄSMÄ- MURSKAIN

- kumiteollisuudelle
- muoviteollisuudelle
- pakkausteollisuudelle
- kierrätysteollisuudelle

AVAILABILITY
IS KING

BMH TECHNOLOGY

The home of Tyrannosaurus

BMH Technology Oy
www.bmh.fi

Investointina edullinen, leikkaava ECOSAURUS®-murskain tekee hyötyjätteestä ja kierrätettävästä materiaalista tasalaatuista 20 - 100 mm palakokoa 0,5 - 5 tonnia tunnissa materiaalista riippuen. ECOSAURUS® on vahvatekoinen, helppo huoltaa ja tilaratkaisultaan kompakti. Halutessasi voit rakentaa kokonaisen ECOSAURUS®-linjaston kuljettimineen ja tarvittavine lisälaitteineen. Kysy lisää suomalaiselta ympäristöteknologian edelläkävijältä.

Gemifin

ja viranomaisten linja tulkita omavaraisuus- ja läheisyys-

käsittelymäärät kasvavat, se tekee tehtävänsä”, Heikkilä sanoo viitaten jätelain tulkinnan mahdolliseen väljentymiseen tulevaisuudessa.

Geminorin Ismo Hiltunen uskoo, että vaapaat pohjoismaiset jätemarkkinat koituisivat sekä jätelaitosten, energiayhtiöiden että lopulta asukkaiden hyödyksi.

”Jäte voitaisiin polttaa aina siellä, missä se olisi edullisinta. Markkinahinta määräisi, minne jäte kulkeutuisi poltettavaksi”, Hiltunen visioi.

Suomen sisällä jäte reissaa

■ Vaikka rajojen ylitys ei vielä käy kovin notkeasti, Suomen rajojen sisäpuolella lajiteltu sekalainen yhdyskuntajäte matkustaa tiuhaan tahtiin.

Esimerkiksi keväällä käynnistyneeseen Laanilan ekovoimalaitokseen Ouluun tuodaan jätteitä yli kahdensadan kilometrin säteeltä.

Voimala tarvitsee noin 15–16 tonnia jätettä tunnissa. Huhtikuussa käynnistyneiden koeajojen jälkeen voimalassa on poltettu jo lähemmäs 50 000 tonnia jätettä. Laitoksen vuosikapasiteetti on 120 000 tonnia.

Ekovoimalaitosta varten paalattiin etukäteen varastoon Oulun seudun lajiteltua yhdyskuntajätettä. Paaleista noin puolet on nyt poltettu.

Oulun Energian energiantuotannosta ja kaukolämmöstä vastaava johtaja **Jukka Salovaara** kertoo, ettei jätteestä ole ollut pulaa. Jätehuoltoyhtiöt eri puolilta Suomea ovat kyselleet mahdollisuutta tuoda yhdyskuntajätteitään Ouluun energiakäyttöön.

Salovaaran mukaan noin puolet jätteistä tulee tällä hetkellä Oulun Jätehuollon alueelta. Loppuosa, vuosikapasiteetista 60 000 tonnia, koostuu pienemmistä virroista.

”Jätettä on nyt toimitettu meille lisälmen seudulta Ylä-Savon Jätehuollon alueelta, Perämeren Jätehuollosta Tornion ja Kemin seudulta sekä jonkin verran myös Pietarsaaresta Ekoroskin alueelta”, Salovaara listaa.

”Emme ole tehneet jätteen toimituksesta kovin pitkäaikaisia sopimuksia, mutta tällä hetkellä meillä on tarpeeksi jätettä kahden vuoden tarpeisiin”, Salovaara jatkaa.

Hän uskoo, että kunhan orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto astuu voimaan vuonna 2016, loppusijoituksesta pois ohjautuvalle jätteelle tarvitaan energiakäyttökapasiteettia.

Laanilan ekovoimalaitokseen on tuotu paalattua yhdyskuntajätettä myös Pohjois-Norjasta. Kokonaisvolyymiin verrattuna määrä on vähäinen. Salovaaran mukaan tuonti Norjasta jatkuu jollain tasolla myös ensi vuoden puolella.

”Jätettä on tuotu Norjasta, koska sille on ollut kapasiteetissamme tilaa. Norjalaisilla itsellään ei ole ollut jätteelle muuta osoitetta. Meidän voimalaitoksemme on heille lähin käytettävissä oleva laitos”, Salovaara arvelee.

120 000 €
apurahaa
ympäristö- ja jätehuoltoalan
tutkimukseen

Ekokemin ympäristöstipendirahaston tarkoituksena on ympäristö- ja jätehuollon tietämyksen sekä osaamisen kasvattaminen Suomessa.

Katso lisätietoja!
www.ekokem.fi > Ekokem > Tutkimus ja kehitys

EKOKEM
Säästämme luonnonvaroja